

Forum Historia

3

11. Ulkopolitiikan nuoruusvuodet

Tietoisku: Suomen ulkopolitiikan linjat
1918–1939

Saksalaissuuntaus –1918

- Saksa koulutti jääkärit ja auttoi valkoisia sisällissodan aikana.
- Saksan tilanne ensimmäisessä maailmansodassa näytti hyvältä kesällä 1918, kun Venäjä oli irtautunut sodasta.
- Suomi valitsi Saksasta kuninkaakseen Friedrich Karlin, joka ei kuitenkaan ehtinyt hyväksyä tarjottua tehtävää.
- Saksalaissuuntaus päättyi Saksan tappioon ensimmäisessä maailmansodassa.

Reunavaltiopolitiikka 1919–1930

- Venäjältä irtautuneet maat etsivät yhteistyöstä turvaa Neuvostoliittoa vastaan. Suomelle läheisiä kumppaneita olivat etenkin Baltian maat ja Puola.
- Nämä ”reunavaltiot” allekirjoittivat yhteistyösopimuksen vuonna 1922. Suomen eduskunta ei kuitenkaan ratifioinut sopimusta.
- Suomi oli mukana yhteistyöneuvotteluissa hylätyn sopimuksen jälkeenkin.
- Suomi ja Viro käynnistivät esimerkiksi Suomenlahden puolustukseen liittyvän sotilaallisen yhteistyön 1930-luvun alussa.

Suuntautuminen Kansainliittoon 1920–1939

- Kansainliitto perustettiin vuonna 1919 ratkomaan maailman kriisejä. Kansainliitto oli reaktio ensimmäiseen maailmansotaan.
- Monet pienet maat turvautuivat Kansainliittoon. Suomi liittyi vuonna 1920.
- Kansainliitto kykeni purkamaan pieniä kriisejä. Vuonna 1921 Kansainliitto ratkaisi esimerkiksi Ahvenanmaan omistuskiihan Suomen eduksi ja Ruotsin tappioksi.
- 1930-luvulla Kansainliitto ei kuitenkaan kyennyt estämään diktaattoreiden valtapyrkimyksiä.
- Joulukuussa 1939 Kansainliitto tuomitsi Neuvostoliiton hyökkäyksen Suomeen ja erotti sen liitosta.

Pohjoismainen suuntaus 1930-luvulla

- Hitler nousi valtaan 1933, mikä heikensi reunavaltioiden geopoliittista asemaa. Ne jäivät kahden vastakkaisen poliittisen ideologian väliin.
- Suomi ryhtyi kehittämään suhteitaan Ruotsiin. Suhteita oli häirinnyt kiista Ahvenanmaasta ja Suomen kieliriita.
- Ruotsi ei kuitenkaan suostunut solmimaan puolustusliittoa Suomen kanssa, vaikka esimerkiksi Ahvenanmaan varustamisesta keskusteltiin.

Puolueettomaksi julistautuminen

- Sodan uhan kasvaessa Euroopassa Suomi oli ilman liittolaista.
- Suomi julistautui kaksi kertaa puolueettomaksi:
 - vuonna 1938 yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa
 - syksyllä 1939 Saksan hyökättyä Puolaan.
- Puolueettomuutta vahvisti myös Neuvostoliiton kanssa 1932 solmittu hyökkäämättömyyssopimus, jonka piti olla voimassa vuoteen 1945. Neuvostoliitto irtisanoi sopimuksen 28.11.1939.